

տուած ու փնտռուած է, սակայն և այնպէս թանկագին և արժէքաւոր յիշատակարան մըն է Պաղեստինագրական տեսակէտով: Բացի վերոյիշեալ քարտէսէն, կան նաև ուրիշ գեղեցիկ մօզայիքներ: Մատապայէն գէպի հիւսիս-արևմուտք քանի մը մղոն հեռաւորութեամբ, ձէպէլ Սէյազան կը տեսնուի, որ Նաբաւ լեւան կը համապատասխանէ որ կոչուած է նաև Բիսկա լեռ, մօտ 800 մէթր բարձրութիւն մը ունի ծովու մակարդակէն: Այս լեւան վրայէն էր որ Մովսէս Աւետեաց երկիրը տեսաւ և մեռաւ 120 տարեկանին: Հրէից աւանդութեան համաձայն, անոր մարմինը Գաբրիէլ հրեշտակապետի կողմէն գերեզման գրօնեցաւ և անոր գերեզմանին տեղը անյայտ և զազանի մնաց Իսրայէլացիներուն:

Ս. Գիրքը հետեւալ պարզ կերպով անոր մահուան մասին կ'ըսէ. «Վախճանեցաւ Մովսէս ծառայ Տեառն յերկրին Մովսէսը ըստ բանի Տեառն» (Բ. Օր. ԼԴ. 5):

Նաբաւ լեւան հիւսիսը Այոււն-Մուսա, Մովսէսի աղբիւրներ անուամբ աղբիւրներ կան, զուլալ ու վճիտ, որոնք փոքրիկ գետակ մը կը ձևացնեն:

Նաբաւ լեռնէն 4 մղոն գէպի հիւսիս-արեւելք Եսերոն քաղաքը կը գտնուի, որ 4290 ոտք բարձր մակարդակի մը վրայ կը գտնուի: Եսերոն՝ Մովսէս մարգարէին ժամանակ Ամովրահացոց մայրաքաղաքն էր: Եսերոն քաղաքը Եբրայեցոց գերութեան ժամանակ կրկին Մովսէսացոց ձեռքը ընկաւ, իսկ Մակաբեանց ապստամբութեանց ժամանակ Եբրայեցոց ձեռքը կը գտնուէր:

Ե. զարուն, Եսերոն եպիսկոպոսական աթոռ մը ունէր:

Այս յօդուածին խմբագրութեան համար, բացի վերագրեալ աղբիւրներէն, աւփի առջև ունեցած ենք Ս. Գրական յօդուածներ և հետեւալ գիրքերը. —

1. Through Lands of the Bible, by H. V. Morton. London, 1938:

2. The Palestine Guide, by G. O. Matson. Jerusalem, 1946:

3. Guide du Nil au Jourdain, etc., par F. B. Meistermann. Paris, 1909:

ՊԱՐԴԵՒԻ ՎՐԴ. ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ
(Վերջ՝ 3)

ԳՐԱԴՈՍԵԿԱՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԲԵՄԸ

Հեղինակ՝ ԱՐԲՄԵՆԱԿ ԳՐԱԶԵԱՆ

Պէյրոս, 1954

Գեղատալ հատոր մը: Ինչպէս անունէն կ'երևի արդէն, մանուկներու համար և յարմար գիրք մըն է որ կը յանձնուի սակայն ծնողներու և ուսուցիչներու ուշադրութեան, որպէսզի զայն յանձնեն մանուկներուն:

Իբրև իրականութիւն կարելի է հաստատել թէ Մեծաւոր Արեւելքի մեր նախակրթական դպրոցներու մէջ այնքան կարիքներ կան զիմաւորելիք որ մանկապատանեկան գրադարաններու գոյութիւնը անտեսուած է. պատանեկան գրականութեան մշակումը սաղմնային վիճակի մէջ է մնացած, այդ մտահոգութիւնն ալ բնոյցնելով արդէն ըստ բաւականի բնոյեաւորուած պատասխանատու տնօրէնին և ուսուցչին ուսին: Պատանեկան գրականութիւնը անհրաժեշտ է մատաղ տղոց ընթերցանութեան նիւթ հայթայթելու համար, նախ անոնց մէջ ընթերցանութեան սէրը աճեցնելու և երկրորդաբար յարմար նիւթեր մատակարարելու, այլապէս տղաք հակամէտ են բռնուելու յոռի ունակութեանց ցանցին մէջ, թերթօնային վատառողջ, երեւակայութիւնը զրգող, ճաշակ խաթարող գրականութիւն մը կրնայ աղիտաբեր արդիւնքներու առաջնորդել. մնաց որ ընթերցանութեան պակասը, արձակուրդներուն և դասերէ վերջ, կ'առաջնորդէ պատանիները յոռի ունակութեանց: Կը բաւէ յիշել միայն շարժապատկերին փնտրը:

Երբեմն կարգ մը վարժարաններու մէջ ուսումնական ծրագիրը պէտք եղածէն աւելի խնդուած է. աշակերտները էութեամբ կ'անուած են իրենց դասերով: Սակայն և այնպէս միշտ ժամանակ մը կայ յարմարագոյն ընթերցանութիւններու որոնք պիտի ամրացնեն և հիմնաւորեն տղուն հոգեկան, խմբակայան կարողութիւններն ու նկարագրի գծերը:

Շատ կարեւոր է պատանիներու ընթեր-

ցանութեան ուղղութիւնը ճշդել. — յաճախ անդիտակցարար կը կարդան ինչ որ ձեռքերնին կ'անցնի, ինչ որ պէտք է կարդան, առանց ընտրութեան: Հոգեբանական ծանր վերլուծումներով վէպ մը, օրինակի համար պէտք է տրուի պատանիի մը ձեռքը: Տարիքին պահանջները գիտնալ և ըստ այնմ գոհացնել, պարտականութիւնն է ծնողքին և ուսուցչին:

Այսպիսի կարիքի մը գոհացում կուտայ Պր. Արմենակ Դրանեանի աշխատութիւնը. — Մանուկներու Բեմը: Ստուար հատոր մը 325 լայն էջերու վրայ բաշխուած գանազան հետաքրքրական և զրաւիչ նիւթերով և գեղեցկօրէն նկարազարդուած:

Գիրքը կը բացուի կազանդի պատմութիւններով: Ապահովարար հեղինակը փորձառու մանկավարժ մըն է: Ուշագրութիւնները իրեն հրաւիրելէ ետք, դաստիարակուսուցչի ճարտարութեամբ, Պր. Դրանեան մէկը միւսին ետեւէն մանուկներուն կը հրամցնէ մեր անցեալին փառաւոր դէմքերը հէքեթունակ ու զիւցազնական մթնոլորտի մը մէջ, օրինակ Արա Գեղեցիկ ու Շամիրամ, Արտաշէս և Սաթենիկ, Քաջն Վարդան, Ս. Մեսրոպ և Ն.: Հոսկ ապա Հայրենականք, Մայրենի Լեզու, Հայրենի տնակ, Հայրենի տոռակ, և այլն, և այլն:

Ոչինչ կայ գրականութեան պատկանող այս հատորին մէջ, ըսել կ'ուզենք մնայուն գեղազրտական արժէք ներկայացնող: Նախապատրաստական կարգերու աւարտական հանդէսներուն արտասանուելիք տափախոտանաւորներէ և արձակներէ բաղկացած էջեր են մեծաւ մասամբ. բայց և այնպէս գրականութենէն աւելի կարիքի մը գոհացում կուտայ. այդքան միայն:

Թող ներուի մեզի շատանալ այսքանով մանկա-պատանեկան գրականութեան առիթով, ըսելու թէ՝ փափաքելի է այս մարդին մշակումն ալ վաղուան սերունդը պատրաստելու մեծ դործին համար: Ապագան անտարակոյս կախում ունի վարժարաններէն. յատկանշական է Վ. Հիւկոյի այն խօսքը ըստ որուն «դպրոց մը փակումն է բանտի մը»: Ներկան կը յենի անցեալին, նայելու համար վաղուան և ապագային:

ԶԱԻՆ ՎՍԴԱՊԵՏ Զ.

Ս. ՅԱՆՈՒՆՆԵՐՍԻՆ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Երևան, 13 Նոյեմբեր 1954

Ն. Վեհ. Հիւսէյն Թազաւոր

Ամման

Ձերդ Վեհափառութեան Մեհեթեան բաւեբասիկ տարեգրին առիւ, կը ներկայացնեմ Ձեզ մեր Միաբանութեան և Յոգանանի մերազն ժողովուրդին արագին շնորհաւորութիւններ և կ'աղօթեմ որ Տեր պարգեւէ Ձեզ երկար և երջանիկ տարիներ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԵՊՍ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Պատրիարքական Տեղապան Ս. Արքայ

Արմենի Ամման, 15 Նոյեմբեր 1954

Բարձր. Տ. Եղիշէ Արքայ. Տերտեան

Պատր. Տեղապան Ս. Արքայ

Երևան

Նորին Վեհափառութիւն Թազաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ձեր ազնիւ մաղրաբնեւուն համար:

Արմենի Դիւանապետ

